gramm Wiener Jahrb. Bd. 45 Anz. S. 65. Aeschylus Ag. 540 *Πάρις γὰρ οὔτε συντελὴς πόλις.* S. auch die zum Theognis v. 87 p. 93 von mir angeführten Stellen und G. Hermann in der Recension der Elmsleyischen Medea p. 333 ed. Lip.

43 f. *κλαίων* ist matt, *γαῖαν κλαίων* mißtönend; wenn in *καλλιων* ein Name steckt (Hermann *Τμώλιον αἴζαον*), *αἴζαον* also Adj. (oder nach Hermann Subst.) ist, so fällt damit auch *Δαρδανίη*, worin die Stadt *Ἀζανοί*, *Ἀζάνιον* gelegen haben soll (obwohl dahin Dardanien eigentlich nicht reicht): und *Σαρδιανὴν* (mit leichter Synizese), Lenneps Conjectur, empfiehlt sich dann sehr. Daß Antimachos mit seiner Lyde sich in Azanion niedergelassen haben soll, ist ohnehin eine kühne Annahme. V. 51 ist die Synizese *Ἀνακρέων* von Bergk zugelassen. V. 55 *τὸ Μύσιον Λεκτόν* (nicht *Δαρδάνιον*).

59 *ἔρωτ' ἐγέραιρε Θεωρίδος*, wie auch Griech. Trag. S. 305 emendirt ist. Doch zieht Bergk diese Verbesserung in Zweifel in der Zeitschr. f. AW. 1844 S. 764, was ich nicht thue. V. 57 schreibt derselbe *Κολωνὴν* (für *Κολωνὰς*); aber einfacher ist *κολώνην* als Andeutung des Namens *Κολωνός* zu nehmen.

F. G. Welcker.

Caroli Friderici Hermanni Parergorum fasciculus secundus.

(Cf. vol. I, p. 573 sqq.)

XIII.

Plinius Hist. Nat. III. 19, §. 112 vix poterat scribere: *iungitur his sexta regio Umbriam complexa agrumque Gallicum circa Ariminum.* Arimino enim, ut legimus §. 115, regio octava determinabatur; quod igitur in confinio duarum re-

gionum situm erat, non poterat *circa* se agros habere, qui ad unam ex his duabus pertinerent: neque Gallos circa Ariminum tantum, sed ad Anconam usque Aesimque fluvium habitasse docent Livius V. 35, Strabo V. p. 217, ipsaque proxime sequentia: *ab Ancona Gallica ora incipit togatae Galliae cognomine*, quam Arimino tenus eadem regione sexta comprehendi consentaneum erat; cf. Kaempf Umbricorum specimen, Berol. 1834. 8, p. 52. Nullus igitur dubito quin legendum sit *citra Ariminum*, ut apud Varronem R. R. I. 2: *Ager Gallicus Romanus vocatur, qui viritim cis Ariminum datus est ultra agrum Picentium:* de ipso agro Gallico plura dabunt Livius XXXIX. 4, Cicero Cat. II. 3, pro Sestio c. 4. Sed in octava quoque regione insignis corruptela cernitur, quam valde miror adeo doctorum oculos fugisse, ut nescio quid reconditae memoriae Plinium servasse arbitrarentur, qui *Ravennam Sabinorum oppidum* appellaret; sic Kaempfius l. c. p. 77 *haud incredibile esse* ait, *Sabinos aliquando inter ceteras Umbrorum gentes eas superioris Italiae regiones incoluisse, quibus Etrusci postea potiti sint*, neque improbabilem coniecturam fore arbitratur, *si quis statuat Sabinos antiquitus inter ceteros Umbros circa Padi ostia habitasse, inde vero ab Etruscis expulsos per Picenum ad meridiem versus commigrasse, dum circa Reate novas sedes invenirent, alia inde Umbrorum gente expulsa;* inque eandem sententiam Göttlingius disputat Gesch. d. röm. Staatsverf. p. 9: *dass Nikolaos seine Nachricht ohne Zweifel von dem berühmtesten Geschichtschreiber der Umbrer Zenodotos hatte, welcher Sabiner und Umbrer als ein Volk betrachtete, und von welchem auch die Nachricht sein mag, dass die in Umbrien gelegene Stadt Ravenna sabinisch sei!* At enim vero Plinius aperte de sua aetate loquitur, qua et Sabinorum longe alios fines fuisse constat, et Ravennam Umbros incolas cum Romanorum colonis mixtos habuisse claris verbis Strabo V, p. 217 docet, nec si vel maxime primordia oppidi Plinius respiceret, haec a Sabinis repeti eiusdem Strabonis narratio p. 214 patitur, quam et Niebuhrius T. I, p. 41

et Muellerus Etrusc. T. I, p. 144 historico fundamento niti cencesserunt: *καὶ ἡ Ραουέννα δὲ Θετταλῶν λέγεται κτίσμα· οὐ φέροντες δὲ τὰς τῶν Τυῤῥηνῶν ὕβρεις ἐδέξαντο ἑκόντες τῶν Ὀμβρικῶν τινας οἳ καὶ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν, αὐτοὶ ἀπεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου.* Zenodoto autem qui credat Sabinos ut apud Dionysium Hal. II, 49 est, *μεταβαλόντας ἅμα τῷ τόπῳ τοὔνομα Σαβίνους ἐξ Ὀμβρικῶν προσαγορευθῆναι,* idem Romulum ex Hersilia filium Avillium procreasse et Praeneste ab Ulyxis nepote Latini filio conditum esse sibi persuadeat, quod eodem teste Plutarchus V. Rom. c. 14 et Solinus Polyhist. II, 9 tradunt; alia, unde eius fidem existimemus, non exstant, neque ipsa narratio apud Dionysium ita comparata est, ut aut hunc ei quidquam auctoritatis tribuisse aut Zenodotum Sabinorum res accuratius cognitas habuisse appareat, quos, si lectio sana est, a Pelasgis ex Reatino agro pulsos esse narrat, quem ipsum ad Dionysii usque aetatem incoluerunt. Merito igitur Micalius Storia degli ant. pop. Italiani t. I p. 70 illum appellat *compilatore d'una storia degli Umbri, ma scrittore poco avveduto nè molto antico;* sive quis Plinium etiam pravos auctores sequi potuisse obiiciat, Zenodoti tamen nomen inter eos, quibus hic in praefatione se in libris geographicis concinnandis usum esse tradidit, frustra quaeret. Postremo ut Sabinos ex Umbris processisse largiamur, cuius rei quam ambiguum indicium sit apparet, certe non quidquid clara testimonia Umbris tribuunt, idem nomine tantum mutato ad Sabinos transferri poterit, quasi non hi tantum Umbri, sed etiam Umbri omnes Sabini fuerint; ipsaque loci natura, quamvis egregie patiatur Umbros, quos olim longe maiorem tractum occupasse constat, etiam post Gallorum invasionem in oppido paludibus tuto non minus incolumes mansisse quam Etruscos in simili causa medios inter Gallos Mantuae resedisse legimus, eadem omnino repugnat, ne Sabini, qui, si vel maxime Umbri fuerint, ex meridionalibus eius gentis sedibus exierunt, in ea Umbriae regione collocentur, quae omnium maxime ad septentrionem vergit. Quid multa: manifesto cor-

cupta lectio facili emendatione in integrum restituetur, modo *Sapiniorum* oppidum Ravennam fuisse statuamus. Sapiniam tribum Umbriae partem Livius XXXI, 2 appellat, eamque Boiis contiguam ex eodem XXXIII, 37 cognoscimus, ut situs recte conveniat; accedit Sapis fluvius, quem ipse Plinius proximum post Rubiconem inter Ravennam et Ariminum collocat, unde si tribus illa nomen suum accepit, illam ipsam Umbrorum partem, quae a Gallis quasi intercepta trans Rubiconem remanserat, Sapiniorum nomen gessisse veri simillimum est. Una restat difficultas quod mox Plinius in eadem regione Umbrorum oppidum Butrium ita memorat, ut id Ravennae opponere videatur; quam ubi respicio, facile in eam sententiam me adduci patior, ut errorem, quem modo detexi, non librariorum, sed ipsius Plinii fuisse suspicer; error tamen nihilo secius manebit, nec si Plinium *Sabinorum* scripsisse tam plane constet, ut criticus editor mutationi locum non inveniat, historicus ideo vel geographus pluris hanc auctoritatem habebit, quam *Prodicum Selymbriae natum*, quem simili negligentia non librarius aliquis sed ipse Plinius XXIX, 2 in *Herodici* medici locum substituit; cf. nos ad Lucian. Hist. conscr. p. 218 et Spengel. Art. script. p. 94.

XIV.

Lucianus Rhet. praecept. c. 17 inter plurima consilia, quibus speciosum artis oratoriae compendium ludibundus commendat, *μετὰ δὲ*, inquit, *ἀπόῤῥητα καὶ ξένα ῥήματα καὶ σπανιάκις ὑπὸ τῶν πάλαι εἰρημένα, καὶ ταῦτα συμφορήσας ἀποτόξευε προχειριζόμενος εἰς τοὺς προσομιλοῦντας* inconcinno prorsus et scabro dicendi genere, cui parum succurres, ubi *μετὰ* adverbialiter dictum statueris, ut ab interpecte Latino factum est: *postea abstrusa sunto et peregrina verba et rarenter a veteribus dicta.* Semper enim desideramus imperativum, qui cum sequenti *ἀποτόξευε* per copulam iungatur, quem sive ex sequenti *συμφορήσας* repetieris, duram, sive per ellipsin verbi substantivi suppleveris, ambiguam orationem

habebis, quia eodem iure ἔστι et ἔσται quo ἔστω suppleri poterit; nec mutata orationis exempla, qualia Funkhaenelius quaest. Demosth. p. 61 congessit, tam leni et aequabili sermoni convenire arbitror. Est vero in promtu medela, ut, pro μετὰ scribamus μέτει, hic *persequere*, *quaere*, ut Herod. III, 15: τὸν μέντοι παῖδα εὗρον οἱ μετιόντες οὐκέτι περιεόντα: α et ει confundi notissimum vel ex Bastii comm. p. 706. Neque maiori difficultate emendabitur eiusdem locus c. 18: ἅπαντα μὲν ὅσα ᾖ δυσχερῆ λεγέσθω καὶ ἐκφαυλιζέσθω, ubi merito iam Iacobsius ad Philostr. Imagg. p. 665 in verbo λεγέσθω offendit, quod propriam reprobandi vel reprehendendi vim, quam sententia requirit, communis notitiae languore debilitat; quod autem pro eo substitui voluit ἐλεγχέσθω, haud scio an longius a literarum ductibus recedat quam ψεγέσθω, idemque opinor toto argumento magis conveniat, quod in proponendis eligendisque orationis ὑποθέσεσι καὶ ἀφορμαῖς reprehensionem potius quam refutationem admittit.

XV.

Conclamatus versus est Catulli Epithal. 109, quem vulgo ita legunt:

— *illa procul radicibus exturbata*
Prona cadit lateque et comminus obvia frangens;

codd. autem longe alia praebent: *lateque cum eius, lateque et cum eius*, *lateque eius*, unde quod Scaliger finxit *comminus*, quamvis plerique editores probarint, mihi tamen semper frigidissimum oppositum visum est, quo arbor non solum procul, sed etiam proxime occurrentia sternere dicatur. Idem Vossii iudicium est p. 205, qui putidam lectionem et Catullo prorsus indignam censet; ipse tamen mirum in modum lapsus est substituendo *quaecumvis*, quae si maxime latina vox esset, fluxam potius prosae orationis negligentiam quam poëticum colorem referret. Atenim in desperato loco etiam audacia veniam habet; scribamus igitur:

late qua funditur obvia frangens,

ut apud Martialem VIII, 75. 4:

et iacuit toto corpore fusus humi,

neque aliena illa Cic. Senect. c. 15: *ne silvescat sarmentis et in omnes partes nimia fundatur;* Virgil. Aen. I, 193: *corpora fundat humi:* Plin. Hist. N. XVIII, 13 §. 129: *in latitudinem fundi* etc. Quamquam exemplis vix opus est in re per se clara; quod si modo librorum lectio ex hac oriri potuisse videatur, a sententia pariter ac sermonis usu coniectura tuta est.

XVI.

In spicilegio annotationum ad Iuvenalis Satiram tertiam, quod Marburgi a. 1839 publica auctoritate edidi, unum locum quamvis difficillimum non attigi, quia nec mihi de eius interpretatione satis constabat; nunc iteratis curis invenisse mihi videor, de quo eruditorum iudicia eliciam. *Omnia Romae*, inquit v. 183,

Cum pretio; quid das ut Cossum aliquando salutes,
Ut te respiciat clauso Veiento labello?
Ille metit barbam; crinem hic deponit amati;
Plena domus libis venalibus; accipe et istud
Fermentum tibi habe: praestare tributa clientis
Cogimur et cultis augere peculia servis;

quibus in verbis duae res maxime ambiguae sunt: quid sit *fermentum*, et quo sensu *venalia liba* dicantur, quae sive clientes servis sive hi illis offerant, non statim apparet, quae in eo negotio venditio cernatur. Ac fuerunt iam inter librarios, qui propter eam ipsam causam *genialibus* scribere mallent; id vero protinus contra poetae morem fieret, qui epithetis ornantibus quae appellantur, hoc est otiosis, strenue abstinet neque quidquam facile praedicati sine acumine tectique consilii calliditate addit; eaque tantum quaestio restat, utrum *venalia* ea intelligamus, quorum tanta copia a clientibus patrono conferatur, ut servi ea vendant, aut Rothii interpretationem amplectamur in edit. Norimb. eius propositam, qui *clientem* ait,

ut patroni servos fautores habeat, aut emere liba cogi aut dono data accipere eiusque muneris gratiam praesenti numerata pecunia referre. Prioris sententiae longe maior est auctoritas, si quidem a Britannico inde certatim ab interpretibus repetita est ipsosque recentissimos editores Heinrichium et Weberum assentientes habet; mihi tamen, quod pace tantorum virorum dixerim, nec liba nota sunt, quae patronis a clientibus offerri solerent, nec si maxime solita sint, tanti haec dona haberi poterant, ut vel tributorum nomen mererent, vel si venirent, cultorum servorum peculia magnopere auctura essent. Unice recte Rothius, modo clarius rem enarrasset, simulque *fermentum* rectius explicuisset, quam factum est verbis: *illas placentas devora, unde animus tuus fervescat*, cui interpretationi vel Rupertianam praeferam: *audi et hanc irae causam tibi habe*, quamquam *accipe* cum Rothio ad *liba* referre malim. Res, ut paucis aperiam, haec est: patronum barbam metere crinemve amasii deponere non sunt, ut Heinrichius explicat, excusationes servi, clientem gratis admittere nolentis, sed festae occasiones, quibus ex vetere proboque more clientes quoque adhibentur; servorum tamen avaritia his quoque utitur ad pecuniam a pauperibus hominibus exigendam. Domus plena est libis, quorum ut in opulentis aedibus larga copia ad rem sacram parata est, cui qui intersunt, itidem ex vetere proboque more, quemadmodum foederis Latini socii carnem in monte Albano accipere solebant, suam quisque liborum partem accipit: haec vero qui clientibus distribuere iubentur servi, pro remuneratione mercedem exigunt eodem modo, quo Lucianus de Merc. Cond. c. 14 vernam, qui clientem ad coenam vocet, quinque ut minimum drachmis propitiandum esse ait: *εὐθὺς οὖν πρόσεισι παραγγέλλων τις ἥκειν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἰκέτης, ὃν χρὴ πρότερον ἵλεων ποιήσασθαι παραβύσαντα εἰς τὴν χεῖρα, ὡς μὴ ἀδέξιος εἶναι δοκῇς, τοὐλάχιστον πέντε δραχμάς*: ubi vel ea nos similitudo advertit, quod *οὐκ ἀνομίλητος οἰκέτης* fere idem est, qui Juvenali *cultus vervus* dicitur. Atque hoc sensu

opinor, *venalia liba* non sine summa acerbitate dicuntur, quae quum ex vetere more gratis clientibus debeantur, iam multo pluris his constent, quam simplicissimi et insulsissimi cibi pretium sit; tu tamen, inquit poeta, accipe illa, neve nimis tibi insipida videantur, quasi pro fermento hanc ipsam cogitationem adde, clientes tributa praestare servorumque longe ipsis lautiorum peculia augere cogi. Liba enim, qualia Cato R. R. c. 75 describit, ex farina, caseo et ovo confecta omni fermento carebant; hoc igitur ut accedat, poeta salse eam cogitationem commendat, quae quia bilem movet, notissima metaphora *fermentum* dici potest; non, ut Rothius explicat, quo ipsis placentis devorandis animus fervescat, sed per ironiam, ut illarum insulsitatem stomachus et indignatio quasi condiant. Sic omnia recte procedere videntur; ne tamen hoc ipsum caput critico aliquo condimento careat, videant lectores, ne in scholio ad hunc locum pro *dulcium* scribendum sit *edulium*. Manet utique vel sic insipida glossa: *fermentum edulium malum, quod stomactum indigestum praestat;* id vero scholiastae illi cum multis aliis condonandum est, *dulcium* neque homo Latinus unquam dixit, nec si dixisset, *fermentum* sic appellare poterat.

XVII.

In Ciceronis epistola ad Att. XI. 13 vitium inesse verbis: *deinde perscribit spurcissime, quas ob causas fecerit*, iam Moseri acumen sensit Symb. crit. ad Cic. spec. V, Ulm. 1841, p. 18: emendationem tamen minus aptam proposuit *apertissime*, quod et a literis nimis recedit et laudem continet, quam scriptor fratri vix tribuere voluit. Nisi fallor, scribendum est *parcissime*, qua voce ipsa causa declaratur, quapropter illi Quintus parum satisfecisse videbatur. Alia corruptela, quam neminem adhuc advertisse miror, latet in epistol. XIV. 22, ubi Cicero *Idus Martias magnum mendum continere* queritur, nimirum, ut identidem declarat, quia coniurati non simul cum Caesare etiam Antonium sustulerint; inde autem pergit: *etsi*

illi iuvenes *ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τόνδ' ἀπωθοῦνται ψόγον* quod quo spectet nescio; neque enim usque ad Idus Maias, quo tempore haec epistola scripta est, quidquam ab illis factum erat, quo negligentiam illam compensare viderentur. Quid multa? scribamus *nisi* pro *etsi*, quo facto id ipsum dicet, quod solum illi tempori accommodatum est, nisi Brutus et Cassius aliis rebus gestis damnum reparaverint, Idus Martias se non tam quam antea consolaturas esse. Similis causa est ad Famil. X. 11, ubi nemo unquam offensus esse videtur extremis verbis: *quod si nihil profecero, nihilominus maximo sum animo et maiore fortasse cum mea gloria vobis satis faciam*, ego vero nullus dubito, quin Plancus scripserit *maximo cum animo*. Quamvis enim magna hominis confidentia sit, in vulgata tamen lectione pinguius se ipse laudat, simulque concinnitatem turbat, qua comparativum cum autecedentibus ita contineri consentaneum est, ut *animus* et *gloria*, quorum magnitudo comparatur, ad idem satisfaciendi verbum pertineant. Neque aliter existimo de loco orationis pro Marcello c. 7, qui vulgo sic legitur: *sed quisnam est iste tam demens? de tuisne? tametsi, qui magis sunt tui, quam quibus tu salutem insperantibus reddidisti? an ex eo numero, qui una tecum fuerunt* etc. Varietatis nihil enotatur; in sequentibus demum, ubi redit quaestio: *an si tui nihil cogitant sceleris, cavendum est, ne quid inimici?* pro *an* in antiquis editionibus est *at*, quod etsi illo loco minime convenit, priori tamen adeo necessarium esse arbitror, ut vel invitis libris *at ex eo numero* rescribere sustineam. Nempe duo tantum hominum genera sunt, quae orator interrogando distinguit, Caesariani et inimici, quo per alterum demum *an* transit; prius si recte haberet, ipsos qui una cum Caesare fuerunt Caesarianis opponeret, quos *tuorum* vocabulo appellat; nec parenthesis, quae a *tametsi* orditur, alia vis est, quam ut communiter quidem omnes, qui a Caesare servati sint, *ipsius* esse fateatur, nunc tamen eos solos intelligi velit, qui illum in bello comitati sint; cui sententiae ut *an* prorsus alienum est, ita *at* apprime convenit: cf. Hand.

Turs. t. I, p. 407. Denique quoniam in Cicerone versamur, etiam Tuscul. I. 31 vetus vulnus latere videtur, quod iam librarii corrigendo vel exulcerarunt: *quaererem ex eo, cuius suorum similis fuisset Africani fratris nepos? facie vel patris, vita omnium perditorum* etc. Alii omiserunt *vel*, alii iunxerunt *fratris facie vel patris*, intelligentes scilicet illam particulam augendi vim non sine summo languore exercere; at multo lenior medicina fuerit scripsisse *facie avi vel patris*, praesertim quum *nepotis* vocabulum *avum* aperte flagitare videatur.

XVIII.

In Antholognomico Orionis, quod a Schubarto nostro acceptum Schneidevinus edidit Coniect. crit. p. 50 haec leguntur ex Euripidis Meleagro:

τὸ τ . . κράτιστον. κἂν γυνὴ κρατι . . . ᾖ,
τοῦτ' ἐστ' ἀρετή· τὸ δ' ὄνομα οὐ διαφέρει.

Alterum versum Meinekius ibidem emendavit: *τοῦτ' ἐστὶν ἀρετή· τὸ δ' ὄνομ' οὐχὶ διαφέρει*: priorem autem et ipse doctissimus editor satis habuit supplesse et Welckerus pariter atque Hartungus recte a Meleagro dici putarunt, qui litem de praemio Atalantae decernendo ita dirimat, ut fortissimum quemque, sive mas sive femina sit, optimum esse dicat; cf. Welckeri griech. Trag. p. 1599: *wer die grösste Kraft bewies, der hat die ἀρετή, ist ἄριστος, Mann oder Weib; dieser Name der Person macht keinen Unterschied;* et Hartung. Eurip. restit. t. I, p. 147. Nobis tamen, si ista poetae sententia fuisset et clarius et venustius scripsisse videtur *ἄριστόν ἐστι*, non *τοῦτ' ἐστὶν ἀρετή*, qua in constructione anceps certe manet, utrum *ἀρετὴ* subiectum an praedicatum sit, nec si maxime praedicatum esse velis, abstractum pro concreto tali praedicato convenire dixerim; postremo maris et feminae maius discrimen est, quam quod in solo nomine ponatur. Fallor an scripsit Euripides:

τό τοι κράτιστον, κἂν γε μὴ κράτιστον ᾖ,

qua in lectione quod oxymoron inest, ipsis illis: *τὸ δ' ὄνομ'*

οὐχὶ διαφέρει, confirmari videtur, si quidem poeta in ambiguitate verbi *κράτιστον* ludit, quod et *optimum* et *potentissimum* significat; hac igitur ambiguitate negat se deterreri, quo minus virtutem, quamvis externo splendore et potentia carentem, optimam existimet. Fabulae autem argumento quomodo haec sententia conveniat, facile intelliget, si quis hos versus recordetur, quos ex eadem Stobaeus Serm. LXXXVII servavit:

> *μόνον δ' ἂν αὐτὰ χρημάτων οὐκ ἂν λάβοις,*
> *γενναιότητα κἀρετήν· καλὸς δέ τις*
> *κἂν ἐκ πονηρῶν σωμάτων γένοιτο παῖς:*

quos sive cum Welckero Meleagro sive cum Hartungo Althaeae tribuamus, artissime cum nostris coibunt adeoque concinna oratione cum illis iungi poterunt: *optimum profecto est virtus*, *etiam si non optima conditione utatur*, *solamque ne maximis quidem opibus redimas*, *sed vel obscuro loco probus nasci potest.* Sed de fragmentis semper lubrica quaestio manet; certior res in superstite fabula Bachis v. 324, ubi satis mirari nequeo quod nemo adhuc in lenissimam medelam incidit:

> *μαίνει γὰρ ὡς ἄλγιστα, κοὔτε φαρμάκοις*
> *ἄκη λάβοις ἄν, οὔτ' ἄνευ τούτων, νόσοις,*

hoc est: *nullo modo morbo tuo medicinam invenies*, notissimo loquendi genere, quod docte illustrarunt Langius Vind. trag Rom. p. 49 et Kritzius ad Sallust. Cat. p. 77. Sic in ipsa hac fabula v. 793: *οὔτε πάσχων οὔτε δρῶν σιγήσεται*: itemque Plat. Epist. VII, p. 324 B: *οὐκ ἀπάξιον ἀκοῦσαι νέῳ καὶ μη νέῳ*: Demosth. adv. Steph. I, 24, *ὅπως δικαίως καὶ ἀδίκως δόξει ταῦτα ὁ πατὴρ οὑμὸς διαθέσθαι*: Plaut. Asin. I, 3 *dignos indignos adire*; Pers. Sat. III, 30: *ego te intus et in cute novi* etc. Neque in Helenae loco v. 397 ubi Callisto Ledam felicitate superasse dicitur, de corruptissimis verbis emendandis desperamus; quae quum vulgo sic legerentur:

> *ἅ μορφᾷ θηρῶν, λάχνᾳ γυίων,*
> *ὄμματι λάβρῳ σχῆμα λεαίνης*
> *ἐξαλλάξασ' ἄχεα λύπης,*

multum quidem post alios iam Hermannus profecit scribendo:

ἃ μορφᾶς θηρῶν λαχνογυίων
ὄμματι λάβρῳ σχῆμα διαίνεις,

sed ut διαίνεις certe et a literarum ductibus nimium recedat et sententia satis coacta prodeat: *quae formae hirsutarum ferarum speciem largo oculo defles*, *commutato pondere doloris.* Desideramus enim tertium comparationis, quod non in formae commutatione, sed in materno aliquo sensu cerni antecedentia suadent: ὡς πολὺ ματρὸς ἐμᾶς ἔλαχες πλέον, neque opinor felix praedicari potest, quae commutatione doloris pondus largiter defleat; omnia autem facillime expediantur, ubi pro λεαίνης reposuerimus λεαίνεις, *laeviges*, quo ipsa ursa mater ad vivum describatur. Hanc enim catulorum suorum formam lambendo fingere vetus fama erat, cf. Plutarch. de amore prolis c. 2: ἡ δὲ ἄρκτος, ἀγριώτατον καὶ σκυθρωπότατον θηρίον, ἄμορφα καὶ ἄναρθρα τίκτει, τῇ δὲ γλώττῃ καθάπερ ἐργαλείῳ διατυποῦσα τοὺς ὑμένας οὐ δοκεῖ γεννᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖν τὸ τέκνον, et Aelian. Hist. Anim. II, 19: ἡ δὲ ἤδη φιλεῖ καὶ γνωρίζει τέκνον καὶ ὑπὸ τοῖς μηροῖς θάλπει καὶ λεαίνει τῇ γλώττῃ καὶ ἐκτυποῖ εἰς ἄρθρα: hoc igitur nomine vel Leda felicior audit, quae tantas filiarum calamitates experta est, illa vero in brutam bestiam mutata exutis molestis quamvis hirsutae prolis educatione laetatur.

Berichtigung.

S. 206 lies Kiepert für Kepert, und Bobrik für Bebrik.